

Ørkensandets magi i Oman

Rub Al Khali på den arabiske halvø er verdens største sammenhængende ørken. Den er stort set ubeboet og langt fra fuldt udforsket, og har gennem årtusinder haft en magisk tiltrækning på rejsende.

TEKST OG FOTO AF ANETTE LILLEVANG KRISTIANSEN - FRI@BERLINGSKEMEDIA.DK

S tilheden virker øredøvende. Det er som at sidde i et fuldkomment isoleret lyd-studie. Ikke en vind rører sig. Det fine, bløde sand siver langsomt ud af min hånd, selvom jeg med al magt forsøger at fastholde det. Mod vest er jeg vidne til et overjordisk skue; solen bader landskabet i et gyldent lys i alle palettens røde, gule og orange toner.

De enorme sandklitter danner skygger mod hinanden, så langt øjet rækker. Overfladen på klitterne er lagt tilrette i de samme forudsigelige, bølgede striber. Det samme mønster de næste mange hundrede kilometer. Det er et beroligende syn, som får hjertet og sindet til at føle en særlig fred.

Lige siden jeg i min ungpikehybel for mange år siden var opslugt af en meget tyk, gam-

mel bog om en ekspedition i Rub Al Khali-ørkenen i Saudi Arabien, har jeg drømt om at opleve dette sted med dets dragende navn – The Empty Quarter – den tomme fjerdedel. Det navn får det til at gyse i mig af ren fascination; Der er ingenting, bare ren tomhed.

Størstedelen af Rub Al Khali ligger i Saudi Arabien. Resten dækker områder af Yemen, De Forenede Arabiske Emirater og endelig Oman, hvor jeg befinder mig. Cirka 175 kilometer nord for Omans sydligste by, Salalah. Vi er så langt ude, at Google Maps har givet op, og naturen har taget over. Her er mennesket den lille.

Guld, røgelse og myrra skær

Sandet fyger ind over vejen og lægger sig i lange, spidse tunger, som bussen må vige udenom. Jeg har nægtet at flyve fra Muscat til Salalah, selvom turen ville være overstået på 1,5 time. I stedet er jeg stolt og stædigt gået i gang med "projekt-13-timer-i-bus" gennem noget af det mest øde landskab, man kan forestille sig. Horisontlinjen brydes kun af enkelte kameler, ellers er der intet ud over sand.

Det giver god tid til at tænke over livet, og det er som om tingene falder på plads inde i mit hoved. Landskabet fordrer enkelthed, forudsigelighed, langsommelighed - og ikke mindst tålmodighed. Det er zen i sit rene udtryk.

Hen under aften åbenbarer Salalah sig som et lyshav ud mod Det Arabiske Hav. Det er en vild oplevelse at komme tilbage til civilisationen efter timevis i ingenmandsland. Det havde aldrig haft den samme virkning, hvis jeg var fløjet hertil. Jeg kan godt lide at mærke afstandene og omheden i ryggen efter en hel dag i bus.

Min godnatlæsning er legender om ældgamle byer i ørkenen og om de modige typer, der har trodset de ugæstfrie egne og ledt efter

dem. Englænderen Bertram Sidney Thomas og hans omanske ven Sheikh Saleh bin Khalut, var blandt de første, da de i 1930 krydsede Rub Al Khali-ørkenen fra øst mod vest - en strækning på små tusind kilometer. De startede fra Salalah, og 59 dage senere blev de set uden for Qatars hovedstad, Doha.

Jeg sidder bekvemt og drikker omansk kaffe og gumler sprøde dadler med Ahmed i hans enorme firhjulstrækker. Han skal agere ørkenguide de næste dage, og vi skal på ekspedition – om end i en noget mere luksuriøs udgave end dén for små 100 år siden. Der bliver ikke noget med ømme rumper i hårde kamelsadler eller altomsluttende sandstorme. Men vi skal alligevel opleve verdens største ørken og indsnuse en lille flig af tidligere tiders beduinstemning.

Ahmed viser mig en dal med røgelsestræer. Oman har i årtusinder været kendt for handel med det kostbare produkt, og jeg får uvægerligt associationer til "guld, røgelse og myrra skær"-dronningen af Saba og alle de gamle beretninger om Mellemøstens mystik. Der er ingen tvivl om, at mange af historierne har rødder i virkeligheden, og i Oman bliver det hele meget levende og nærværende.

Sandklitternes Atlantis

I gamle arabiske tekster og i Koranen nævnes et sted, der kaldes for Irams søjler. Det forklares, at stedet var en rig og storslået by prydet med rødt sølv midt i ørkenen. Den omtales også i "Tusind og én nats eventyr" og er historien om en ældgammel civilisation i stil med den egyptiske.

Dét, der er særligt ved paladsbyen, er, at den ifølge legenderne forsvandt for 5.000 år siden. Ikke bare at befolkningen i byen forsvandt eller døde, nej, byen sank simpelthen. At fortælle mig sådan en historie er som at sende et barn ind i en slikbutik, men hvad er hoved og hale i beretningen? Var stedet virkelig eller blot en sagnby?

Ahmed standser på en interimistisk parkeringsplads. På en stor sten kan jeg læse navnet "Ubar", som Iram også kaldes. Selveste T. E. Lawrence, den berømte britiske officer "Lawrence of Arabia," døbte stedet "Atlantis of the Sands." Hvad der konkret synes at være sket er, at byen forsvandt ned i et kollapset jordfaldshul i sandstensundergrunden. Borte for stede. Ifølge legenden lod Allah en forbandelse nedsende over byen og sendte en kraftig sandstorm, fordi folket i byen nægtede at ad-

Rub Al Khali-ørkenen

Rub Al Khali er verdens største sandørken og den næststørste ørken i verden efter Sahara (hvis ikke man medregner Antarktis og de arktiske ørkener). Den dækker et område på 650.000 km² og er omkring 1000 kilometer lang og 500 kilometer bred.

Størstedelen af ørkenen ligger i Saudi Arabien. Resten ligger i Yemen, De Forenede Arabiske Emirater og Oman. FRI's reporter har besøgt den omanske del af Rub Al Khali.

lyde hans befalinger. Jordbunden brast under byen, og væk var alt.

Hvad jeg står foran er nærmest en forsænkning i sandet eller en form for klippeudhæng i sandsten. Sådan ser det i hvert fald ud nedfra. Det er en smule svært at forestille sig en blomstrende ørkencivilisation her. Ikke desto mindre står der gamle sandstensmure, som leder tankerne hen på en ruinby. Måske er der noget om snakken?

En moderne opmuret trappe fører én ned under klippen til noget, der tidligere har været en brønd eller et kildevæld. Jeg elsker historien om, at her ifølge beretningerne har ligget en ældgammel by, selvom jeg i dag skal bruge min fantasi temmelig meget for at forestille mig dens eksistens.

Ørkenmagi og stjernebilleder

Efter Ubar stopper de officielle veje og forvandler sig til simple hjulspor. Vi svæver hen over enorme, flade sletter. En anelse skuffelse får tag i mig. Hvor er sandklitterne? Himlen og det flade sand går i ét. Horisonten forsvinder i et slags fatamorgana. Nu og da dukker omridset af klitter op for derefter at være borte igen. Måske er det netop dét, der er det sælsomme ved Rub Al Khali. Man begynder at tvivle på sine egne sanser. Det er det, som er sket for ørkenfarere gennem historien – de ser svalende søer, hvor der ikke er søer. Jeg ser sandklitter, der kommer og går.

Da vi kommer tættere på, manifesterer de sig – klitterne. Meget brat faktisk. Lige pludselig ligger de der og er helt virkelige. Som en mur

rejser de gigantiske sandklitter sig, så jeg bliver helt mundlam. De er ikke et fatamorgana mere, men er aldeles håndgribelige – hvis man ellers kan sige det om sand. Sand så fint, at det er umuligt at fiksere det i ens hånd.

Stilheden er intens. Sandklitterne ligger tavse hen, lag på lag, revle på revle. Lige meget hvor jeg ser hen, ser jeg kun tyste bakker af sand. Som om der aldrig har været andet end sand, og der vil heller aldrig komme andet end sand. Tiden står stille, selvom solen går sin gang. Jeg iagttager lyset, som bliver mere og mere blødt og varmt. Skyggerne i sandet nærmer sig en tusmørkenuance, og luften føles køligere.

Vores lejr består af spredte beduintelte på et stort, fladt sandstykke. Der er småsludren over aftensmåltidet i køkkenteltet, og ellers er folk fordybet i egne tanker. Ørkenere gør noget ved mennesker. Der er ikke behov for de store debatter. Det er der heller ikke ved lejrbalet senere, hvor der filosoferes sagte over en vandpibe og et fad dadler.

Ahmed og jeg kører et godt stykke væk fra lejren, så vi er sikre på, at ingen lysforurening kan forstyrre vores stjernekyggeri. Guderne skal vide, hvordan det lykkedes Ahmed at få mobilsignal så langt ude, men vi lægger os på en presenning og morer os med at holde mobilen op mod himlen. En app fortæller os, hvilket stjernebillede, vi har indfanget på himmelhvelvet.

Mælkevejen udfolder sig i sin fulde væld. Jeg har altid holdt af Plejaderne eller Syvstjernen eller De Syv Søstre, som de også kaldes. Man skal anstrenge øjnene for at se dem alle syv, men jeg svømmer altid væk i deres smukke, hvide tåger.

Der er noget eksistentielt over at ligge ude i en ørken og kigge på stjerner. Igennem årtusinder har folk navigeret over verdenshave og

ørkener efter stjernekonstellationerne. Det føles gammelt og trygt. Det gør det også næste morgen, da en ny, spæd dag forløses i øst. Jeg falder i staver uden for mit beduintelt, mens solens mættede stråler langsomt viser sig i en tynd stribe.

Værd at vide

Transport

Turkish Airlines flyver til Muscat over Istanbul – prisen på en flybillet ligger på omkring 6.000 kr. tur/retur afhængig af tidspunktet. Man kan sagtens flyve fra Muscat til Salalah med Oman Air for cirka 1.500 kr. tur/retur. Det er dog en helt særlig oplevelse at tage bussen de 13 timer gennem ørkenen. Busbilletten koster omkring 250 kr. for en enkeltbillet.

Overnatning

Overnatning findes i alle prisklasser i Salalah – de har ofte fordelagtige tilbud med god morgenmad. Man skal regne med omkring 350 kr. pr. nat.

Rub Al Khali-ørkenen fra Salalah er nemmest at opleve ved at tage på en arrangeret tur. Turene fås med en eller flere overnatninger og starter ved cirka 2.500 kr., inklusive ophold i beduintelt, guide og forplejning.